

4. téma:
Společenská organizace

30. 3. 2011

Počátky studia formální organizace

Problém: Najít univerzálně platné principy 'vědeckého' řízení výrobních organizací.

HI. motiv: efektivnost, ekonomičnost, racionalita

Zakladatel: Frederic W. TAYLOR

The Principles of Scientific Management (1911)

Výsledek: Vědecký management (taylorismus)

V sociologii M. Weber jako první popsal rysy byrokracie

Sociologická teorie od počátků (již v 19. st.)
odhaluje dehumanizující účinky placené
práce;
nejzásadnější kritiku v tomto směru
formuloval Karl Marx.

Nová teorie – směr mezilidských vztahů

Zakladatel: George Elton MAYO

tzv. Hawthornský experiment:

mezi 1927 a 1932 realizoval Mayo se svými kolegy sérii studií v závodě firmy Western Electric v Hawthornu

Výsledek: koncept „sociálního člověka“

Byrokratická organizace vs. organizace nové ekonomiky

TRADIČNÍ BYROKRATICKÉ ORGANIZACE	ORGANIZACE NOVÉ EKONOMIKY ("post-entrepreneurial corporation,,)
<i>Hledání jistot:</i> usiluje o zachování vlastnictví a kontroly	<i>Hledání příležitostí:</i> vyhledává příležitosti a experimentování
<i>Orientace na opakování:</i> efektivita dosahovaná standardizací	<i>Orientace na kreativitu:</i> inovace má stejnou váhu jako efektivita
<i>Orientace na pozice:</i> autorita se váže na pozici ve firemní hierarchii	<i>Orientace na jedince:</i> autorita se váže na odbornou znalost nebo vztahy
<i>Orientace na pravidla:</i> odměny za dodržování <i>předepsaných</i> postupů či pravidel	<i>Orientace na výsledek:</i> odměny na základě výsledků
<i>Formální struktura:</i> komunikační kanály jsou omezené a pevně dané	<i>Flexibilní struktura:</i> komunikační kanály jsou otevřené

Oblasti sociologického výzkumu v podniku:

- struktura názorů a postojů k podnikatelské strategii firmy
- obsah a síla podnikové kultury
- úroveň spokojenosti pracovníků s prací a faktory, které ji ovlivňují
- stabilizace pracovníků a fluktuační tendence
- průběh a řízení adaptačních procesů
- situace některých specifických skupin pracovníků v podniku (žen, etnik, pracovníků se ZPS atd.)
- pracovní pozice a role jednotlivých skupin pracovníků
- studium sociální struktury skupiny - sociometrie

Literatura

(k tématu sociálních organizací):

- Georges Friedmann: *Rozdrobená práce*. Praha 1970.
- Weber, M.: Byrokracie. In: *Autorita, etika a společnost*. Praha 1997, str. 65-91.
- Merton, Robert K.: Byrokratická struktura a osobnost. In: *Studie ze sociologické teorie*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 2000, str. 178-195.
- Etzioni, Amitai: *Morální dimenze ekonomiky*. Praha 1995.
- Reich, Robert: *Dílo národů*. Praha: Prostor, 1995.
- Peters, T. J.- Waterman, R. H.: *Hledání dokonalosti* (hl. kap. Racionální model). Praha 2001 (či vydání z r. 1993).

Učebnice, příručky:

- Bedrnová, Eva, Nový Ivan a kol.: *Psychologie a sociologie řízení*. Praha: Management Press, 1998.
- Keller, Jan: *Sociologie byrokracie a organizace*. Praha: Slon, 1996.
- Pavlica K. a kol.: *Sociální výzkum, podnik a management*. Praha: Ekopress, 2000.